

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Kunskapsskolan Trelleborg i
Trelleborgs kommun med huvudman Kunskapsskolan
i Sverige Aktiebolag**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Kunskapsskolan Trelleborg. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kunskapsskolan Trelleborg i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.
- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjligheter att i den egna slöjdprocessen använda olika metoder för resurshushållning.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 28 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11884) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i flera delar en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservation av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Av samtliga intervjuer och av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att slöjdundervisningen är organiserad som ett ämne bestående av olika projekt. Lärarna uppger att de delar upp ansvar för eleverna mellan sig under lektionerna för att kunna ge alla elever stöd inom respektive projekt. Lärare och elever uppger att en arbetsprocess inleds med att lärarna har en genomgång och därefter får eleverna skissa hur de vill att deras föremål ska se ut. Elever uppger att de får stöd av lärarna att utveckla idéer till skisserna genom att lärarna exempelvis visar färdiga föremål där det tydligt framgår vilken betygsnivå ett visst utförande exemplifierar. Elever uppger även att lärarna visar filmer som inspiration. Vidare berättar elever att de samtalar med lärarna om sin skiss innan de väljer material och metod för tillverkningen. En lärare uppger att när eleverna bestämt sig för hur deras

föremål ska se ut anger de vilka mått deras föremål ska ha samt väljer vilket material de vill ha. Läraren uppger att det här är något eleverna kan ändra under processens gång då en viktig del av arbetsprocessen är att pröva och ompröva. Under Skolinspektionens lektionsobservation arbetade samtliga elever med ett stolsprojekt. En elev frågade en av lärarna hur hen skulle såga en av brädorna till sin stol. Läraren bad eleven att ta fram sin skiss, därefter tittade lärare och elev tillsammans på skissen och samtalade om olika lösningar för att hitta en bra lösning. Under samma lektionsobservation var det även en elev som uppgav för läraren att hen tänkt om kring sin stol och ville ändra sin ursprungsidé angående materialval. Läraren uppmuntrade eleven att pröva en ny lösning och efter samtal med läraren, började eleven tillverka sitsen till stolen i ett nytt material.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna uppger att de ger eleverna stöd genom att visa hur eleverna ska gå tillväga. Lärarna beskriver även att de är noga med att låta eleverna behålla initiativet genom att eleverna får utföra momenten själva så att de lär sig och stärker sitt självförtroende. Elever bekräftar i intervju att lärarna låter dem utföra momenten själva. Såväl lärare som elever ger exempel på att läraren i ett glasprojekt först brukar visa eleverna hur de ska skära och knäcka glas och sedan låter eleverna prova själva. Läraren uppger att eleverna blir glada när de lyckas på egen hand. En lärare uppger vidare att lärarens återkoppling under arbetsprocessen ofta handlar om att få eleverna att behålla både initiativ och tålamod. Vid Skolinspektionens lektionsobservation gav lärarna vid flera tillfällen eleverna formativ återkoppling under elevernas arbetsprocess. En lärare erbjöd exempelvis en elev som ville ändra sitt val under processen olika alternativ att ta ställning till. Först bad läraren att eleven skulle fundera över om hen ville byta material och när eleven bestämt sig för att hen ville byta material och prova att tillverka sitsen till sin stol i lera fick eleven ytterligare två val att ta ställning till. Det ena alternativet var att arbeta med en lättarbetad lera som behövde brännas i ugn och det andra alternativet var att arbeta med en mer fast lera som inte behövde brännas i ugn. Efter resonemang med läraren kom eleven fram till att prova den fastare leran. Ett annat exempel från samma lektionsobservation var då en lärare hade en dialog med en elev om hur eleven skulle såga med figursåg. I samtalet ställde läraren frågor till eleven såsom "Hur går det?" eller "Varför fungerar det inte?" och hjälpte på så vis eleven att komma vidare i sin process. I intervju med elever framkommer däremot att eleverna har olika uppfattning om lärares stöd och återkoppling. Några elever uppger att de främst får stöd av läraren om de själva ber om det och att läraren ibland frågar eleverna hur det går medan andra elever upplever att de ofta får stöd och att läraren går runt under lektionen och frågar hur det går.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande men att eleverna i begränsad utsträckning ges möjlighet att dela erfarenheter med varandra i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att det finns möjlighet till utmaningar för eleverna inom varje projekt. Lärarna berättar att det finns olika kunskapsnivåer på de slöjdföremål som eleverna ska tillverka samt att eleverna kan välja att kombinera olika material och tekniker. Lärarna uppger att de visar att de har höga men rimliga förväntningar på eleverna genom att vägleda eleverna vidare i processen, exempelvis om en elev säger att hen är klar kan läraren visa hur eleven kan utveckla sitt föremål mer. En lärare ger exempel på att hen i stolsprojektet i årskurs 9 kan be elever att lägga till en detalj på sin stol eller tillverka ytterligare föremål som hör ihop med stolen. Elever bekräftar att lärarna har höga förväntningar på dem och att lärarna utmanar eleverna om de väljer en för enkel nivå på sitt slöjdföremål. Till exempel genom att läraren uttrycker att eleverna kan bättre och därefter visar eleverna olika alternativ till utmaning. En elev uppger att lärarna är noga med att lyfta att de inte enbart bedömer slutresultatet utan även elevernas arbetsprocess. Elever uppger vidare att lärarnas förväntningar på eleverna inte skiljer sig åt beroende på elevers konstillhörighet eller bakgrund. Däremot berättar elever att förväntningarna skiljer sig åt beroende på hur eleven arbetat innan. Några elever uppger vidare att handduksprojektet som de gjorde i årskurs 7 var utmanande. En elev berättar exempelvis att det var svårt att sy på symaskinen men att eleven fick stöd av läraren att lyckas. En lärare uppger att de utmanar eleverna att prova de maskiner som finns, exempelvis genom att låta de använda en elektrisk kontursåg och en pelarborr. Elever bekräftar att de får prova maskiner, men under lärares uppsikt.

Arbetsformerna utgörs oftast av enskilt arbete och eleverna får sällan möjlighet att arbeta tillsammans för att dela erfarenheter med varandra. Av intervjuer med såväl lärare som elever framgår att lektionerna till stor del är utformade på samma sätt där eleverna främst arbetar individuellt med sina egna arbetsuppgifter. Lärarna uppger att de inte planerar för styrda tillfällen då elever ska samarbeta i exempelvis par eller i grupp men beskriver att de kan uppmuntra elever att hjälpa varandra med vissa moment. En lärare ger exempel på att hen kan föreslå att en elev håller en bräda när den andra sågar. Lärare uppger även att de kan låta elever samarbeta om eleverna själva önskar. En lärare uppger att hen i början av ett projekt har genomgångar om projektet där eleverna är samlade men att eleverna därefter arbetar individuellt. Elever uppger att de får samarbeta och samtala med andra elever om de vill.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med lärare.

Lärarna ställer återkommande frågor till eleverna och låter de utvärdera resultatet av sitt arbete. Lärarna uppger att de uppmuntrar eleverna att reflektera över sin arbetsprocess och de bekräftar eleverna när de gör självständiga och fungerande val vid ett visst moment. Vid Skolinspektionens lektionsobservation ställde lärarna exempelvis frågor som handlade om hur eleven tänkt eller vad nästa steg var. Elever uppger i intervju att lärarna visar intresse för eleverna och att de brukar fråga eleverna hur arbetet har gått eller om något har varit svårt. Elever uppger att de reflekterar tillsammans med lärarna när de skissar och att lärarna kan ställa reflekterande frågor under arbetsprocessen. En elev uppger att lärarna har reflekterande samtal med eleverna för att eleverna ska få en bra start på nästa lektion. Lärare uppger vidare att eleverna ibland får reflektera i slutet av en lektion och alltid skriftligt i slutet av ett arbetsområde. Lärarna beskriver att eleverna får svara på frågor om vad som fungerade väl, vad eleven är mindre nöjd med och vad eleven kunde gjort annorlunda. Elever bekräftar att de brukar reflektera skriftligt över slutresultatet. Eleverna ger exempel på att de får svara på frågor såsom om läraren har gett rätt stöd, vilka metoder de har använt, om läraren hade kunnat göra på ett annat sätt och hur det gick med planeringen. Några elever uppger att de får återkoppling av läraren på de skriftliga reflektionerna. Lärarna uppger att de har ett samtal med eleverna om det de skrivit inför nästa projekt.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Variera arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare

erfarenheter, språk och kunskaper.¹ Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen är ensidigt utformad på så sätt att arbetsformerna oftast utgörs av individuellt arbete. Eleverna får därför endast i begränsad utsträckning möjlighet att arbeta med andra elever för att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande. Genom att variera arbetsformer och låta eleverna arbeta både enskilt, i par och i grupp ges eleverna möjlighet att dela erfarenheter i ett gemensamt lärande och kan därigenom utveckla lärandet ytterligare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger varierar arbetsformerna så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservation av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i begränsad utsträckning ger eleverna en fördjupad förståelse och kunskap om olika material ur ett hållbarhetsperspektiv. Däremot får eleverna kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till hållbara produkter.

Eleverna får endast till viss del fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärarna uppger att de har visat en film om industrin kring linne och bomull samt berättat om stolens historia från att ha tillverkat trästolar till att använda plast. Därutöver beskriver lärarna att de även har gjort några nedslag kring varför de exempelvis väljer materialet furu i stället för gran samt tagit upp hur mycket energi som krävs vid framställning av kopparspik och aluminium. Lärarna uppger dock att sådana samtal endast skett om de har uppkommit spontant och har inte skett som planerade inslag i undervisningen. Lärarna uppger vidare att de inte samtalat med eleverna om hur material transporteras och hur det kan påverka miljön. Elever uppger att lärarna sällan samtalar om hållbarhetsfrågor och miljöpåverkan i slöjdundervisningen och har svårt att ge några konkreta exempel på vad lärarna tagit upp kopplat till olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport.

Undervisningen ger eleverna kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till föremål som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärarna uppger att eleverna får lära sig olika metoder ur ett hållbarhetsperspektiv i samband med stolsprojektet i årskurs 9. En lärare uppger att det inte är föremålen i sig som är det viktiga utan metoderna, det vill säga att eleverna får med sig kunskap om olika tekniker som de kan ha nytta av och använda sig av hemma. Läraren ger exempel på att eleverna i samband med stolsprojektet lärt sig hur de ska limma och sammanfoga delarna för att stolarna ska hålla längre. Elever ger exempel på att de i samband med handduksprojektet fick lära sig att sy med särskilda stygn som skulle göra att handduken skulle hålla bättre. Några elever ger exempel på att en handduk, en ask och ett spel som de tillverkat i slöjdundervisningen har varit användbara. En elev uppger även att hen gav bort sitt spel i julklapp.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna i viss utsträckning får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får till viss del reflektera över resurshushållning och göra självständiga val av material och metoder som främjar hållbarhet. Av intervjuer med rektorn, lärare och elever framgår att återbruk är centralt i slöjdundervisningen på skolan. Lärare uppger att de använder återbruk i

slöjdundervisningen och att de lär eleverna att hushålla med de resurser som finns. Av intervjuer med elever framgår att eleverna i viss mån får reflektera över resurshushållning tillsammans med lärarna. Eleverna uppger exempelvis att lärarna samtalat om att en stor andel av det material de använder i slöjdundervisningen är återbruk, exempelvis allt glas som används i glasprojektet i årskurs 7. Eleverna uppger även att lärarna samtalar med dem om att hushålla med resurser genom att använda spillbitar och att bara använda det material de behöver till sina slöjdföremål. Däremot framkommer i intervju med såväl elever som lärare att det, utöver samtal om att hushålla med skolans resurser och återbruk, sällan förekommer att elever får reflektera över hållbarhetsfrågor eller hur det egna arbetet påverkar miljön. En lärare uppger att arbetet kring hållbarhet sker mer spontant och ger som exempel att elever kan välja att laga saker på skolan, såsom att laga en trasig pall eller laga ett par byxor som gått sönder. Läraren uppger att detta inte är något de haft som projekt med alla elever i slöjdundervisningen. I intervju med elever framgår även att denna valmöjlighet inte är förankrad hos alla elever. En elev uppger exempelvis att det hade varit bra om eleverna hade fått lära sig mer om metoder som kan vara användbara för resurshushållning. Eleven ger som exempel att det hade varit bra att få lära sig att laga kläder eller laga något som gått sönder. Lärarna uppger vidare att de inte har låtit eleverna göra jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån kvalitet och påverkan på miljön. Elever uppger att de endast fått göra jämförelser mellan olika typer av glas samt att lärarna samtalat om kostnader kopplade till olika material.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den

egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.³ Av kursplanen för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen endast i begränsad utsträckning bidrar till att fördjupa elevernas kunskaper om olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Undervisningen innehåller visserligen vissa moment kopplade till hållbarhet men delar av arbetet sker främst spontant och inte systematiskt. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Utforma en undervisning så att eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön och ge eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

Av kursplanen i slöjd framgår att undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling.

³ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁴ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

”Slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling” utgör även en del av det centrala innehållet för årskurs 7–9. Denna del av det centrala innehållet handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, till exempel mellan natur- och konstmaterial, förnybara och icke förnybara material samt resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna endast till viss del fått reflektera över resurshushållning och göra självständiga val som främjar hållbarhet. Dessutom sker en del reflektioner och samtal kopplat till hållbarhet endast spontant vilket medför att alla elever inte är medvetna om att de kan göra självständiga val av metoder i sitt eget arbete utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom att lärarna utformar undervisningen så att eleverna regelbundet får reflektera över arbetsprocess och resultat samt möjlighet att därefter själva välja metod kopplat till hållbarhet utvecklar eleverna ett miljömedvetet förhållningssätt. Detta bidrar även till att eleverna i den egna slöjdprocessen medvetet kan välja hur de kan använda olika metoder för resurshushållning exempelvis återbruk, reparation samt vård av material och föremål.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna utformar en undervisning där eleverna får reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. Ge även eleverna möjlighet att i den egna slöjdprocessen välja att använda olika metoder för resurshushållning.

⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn uppger att hen organiserat slöjdundervisningen i ett sammanhållet ämne och där samtliga slöjdgrupper i högstadiet är könsblandade. Rektorn uppger vidare att eleverna arbetar i projektform under högstadiet så att såväl flickor som pojkar får likvärdiga möjligheter att prova olika typer av material. Både flickor och pojkar får i projekten möjlighet att prova metall, textil, trä och andra material samt även möjlighet att prova en kombination av material. Rektorn ger exempel på att flera elever kombinerar tyg och trä vid tillverkning av stolar samt att vissa elever väljer att lägga till plastdetaljer. Såväl lärare som elever uppger att lärarna uppmuntrar eleverna att prova en kombination av material. Under Skolinspektionens lektionsobservation provade en elev exempelvis en kombination av materialen trä och lera vid tillverkning av en stol.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. Lärarna uppger i intervju att de inte ser något behov av att arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv i slöjdundervisningen eftersom skolan organiserat slöjdämnet så att flickor och pojkar arbetar i samma slöjdgrupp. Det framkommer visserligen i intervju med lärarna att lärarna spontant kan utmana elevers föreställningar om kvinnligt och manligt när

sådana frågor kommer upp men det är inget som sker systematiskt. En lärare berättar exempelvis om en pojke vars mormor uttryckt att det bara är kvinnor som virkar. Läraren beskriver att hen samtalade med eleven om mormors värderingar kring virkning och att hen lyfte med eleven att könsrollerna ser annorlunda ut idag jämfört mot tidigare. Elever uppger att lärarna varken har samtalat med dem om olika föreställningar utifrån kvinnligt och manligt kopplat till slöjdämnet eller hur föreställningar om könsroller skulle kunna begränsa deras framtida val av utbildning och yrken. En elev berättar dock att om någon elev skulle uttrycka att något är typiskt för den ena könet, påpekar lärarna att eleven får tycka så men att det inte är på det viset. Av samtliga intervjuer framgår vidare att såväl flickor som pojkar utmanas att prova olika material och metoder som traditionellt sätt kan uppfattas som kvinnligt eller manligt. Lärarna uppger exempelvis att både flickor och pojkar får prova att brodera och att det är uppskattat av alla elever oavsett könstillhörighet.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 4

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmönster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.⁶

⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Lärarnas arbete sker främst spontant och inte utifrån inplanerade moment. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmönster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare

Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Christina Wallin

Föredragande

Signerat av: Christina Wallin

I handläggningen av ärendet har även utredare Sevi Karoussi deltagit.

⁷ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-07

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Kunskapsskolan Trelleborg den 10 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Christina Wallin och Sevi Karoussi.

Skolenheten är en fristående verksam i Trelleborgs kommun med grundskola, årskurserna 4-9. Årskurserna 4-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går ca 350 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En lektionsobservation
- Två gruppintervjuer med elever
- En [gruppintervju](#) med lärare
- En intervju med rektorn och en biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdamnet

Rektor organiserar slöjdamnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁸

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.¹¹

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.¹²

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹³ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁸ 26 kap. 20 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹⁴

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁵

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hantverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹⁶

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁷

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁸

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁹

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁸ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.²⁰

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²¹

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorerna ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.²² Rektorerna beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²³ På skolenhetsnivå ansvarar rektorerna för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²⁴

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorerna:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

²⁰ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

²² 2 kap. 9 § skollagen.

²³ 2 kap. 10 § skollagen.

²⁴ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁵

²⁵ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.